

**Житомирський державний університет імені І. Франка
Навчально-науковий інститут філології та журналістики
Кафедра теорії та історії світової літератури**

ПОЛІЛОГ

№ 2

**Науково-публіцистичний
студентсько-викладацький збірник**

Засновано у 2013 р.

**Житомир
2014**

УДК 82–92 : 82.09

Головний редактор

Володимир Єршов, доктор філологічних наук

Відповідальний секретар

Ольга Коржовська, кандидат філологічних наук

Редакційна колегія:

Галина Бондаренко, кандидат філологічних наук

Галина Соболевська, кандидат філологічних наук

Наталія Астрахан, кандидат філологічних наук

Тетяна Недашківська, кандидат філологічних наук

Олена Юрчук, кандидат філологічних наук

Вікторія Білявська, асистент

Юліана Кацемба, асистент

Верстка, технічне редагування

Жанна Ганько

Затверджено на засіданні
кафедри теорії та історії світової літератури
(протокол № 9 від 15 травня 2014 р.)

Державна реєстраційна служба України. Свідцтво про державну
реєстрацію друкованого засобу масової інформації:
Серія ЖТ № 184/561-Р від 04.04.2013 р.

ISSN 2311-1844

Адреса редколегії:

Житомирський державний університет імені Івана Франка.
10008. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 40, корп. 4, ауд 503.
e-mail кафедри: zar.liter@gmail.com

© «Полілог», 2014.

ISSN 2311-1844

З М І С Т

ЕЙДОС ЛІТЕРАТУРНОГО ТЕКСТУ

Вікторія БІЛЯВСЬКА

ОБРАЗ РУІН В «МЕМУАРАХ ІЗ
ЖИТТЯ» ЄВИ ФЕЛІНСЬКОЇ 5

Юліана КАЦЕМБА

МОТИВ ПОГЛЯДУ ЯК СКЛАДОВА
АВТОХАРАКТЕРИСТИКИ ГЕРОЇВ У
«ЧОРНІЙ РАДІ» П. КУЛІША ТА
«СПОГАДАХ...» Г. ЖЕВУСЬКОГО 9

Ольга КОРЖОВСЬКА

КОНЦЕПЦІЯ АВТОРСТВА У
ЛІТЕРАТУРНИХ ПАМ'ЯТКАХ
КИЇВСЬКОЇ РУСІ 13

Анастасія ЦЕРКОВНА

ДИХОТОМІЯ МІСТА ТА СЕЛА У
ЗОБРАЖЕННІ УКРАЇНСЬКИХ
ЕТНІЧНИХ ЗЕМЕЛЬ У
«ЩОДЕННИКУ» Д. Т. ДЖЕЙМСА 17

Олена ЮРЧУК

УКРАЇНСЬКЕ ЯК ЕКЗОТИЧНЕ 21

Анна ВЕСЕЛЬСКАЯ

ОДИНОЧЕСТВО КАК ОДИН ИЗ
ВЕДУЩИХ МОТИВОВ ЛИРИКИ
М. Ю. ЛЕРМОНТОВА 25

Марина ВОДОТИЕЦ

ПОЛИСЕМАНТИЧНОСТЬ
СИМВОЛИКИ НАЗВАНИЯ РОМАНА
СТЕНДАЛЯ «КРАСНОЕ И ЧЕРНОЕ» 29

Олена ГОРЯЧКО

ЖАНРОВІ ОСОБЛИВОСТІ
«ЩОДЕННИКА В 3-Х ТОМАХ»
ВІТОЛЬДА ГОМБРОВИЧА 32

Светлана ГРИЦИК

ОСОБЕННОСТИ КОНФЛИКТА В
«МАЛЕНЬКИХ ТРАГЕДИЯХ»
А. С. ПУШКИНА 36

Марія ДЕРКАЧ

ХУДОЖНЯ СПЕЦИФІКА
УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДІВ
ТРАГЕДІЇ «ГАМЛЕТ» В. ШЕКСПІРА 40

Ганна КАРТАШОВА

ПОВІСТЬ ХЕМІНГВЕЯ «СТАРИЙ І
МОРЕ» ЯК ФІЛОСОФСЬКИЙ ТВІР 43

Аліна КОНСЕВИЧ

АВТОРСЬКІ ІНТЕНЦІЇ У
«СЛОВІ ПРО ЗАКОН І БЛАГОДАТЬ»
ІЛАРІОНА КИЇВСЬКОГО 46

Нина КУЛЕША

ЭПИЧЕСКАЯ ПРИРОДА КОНФЛИКТА В
ДРАМЕ А.Н. ОСТРОВСКОГО «ГРОЗА» . 49

Владислав МЕЛЬНИЙЧУК

РОЛЬ ХРИСТИАНСТВА
У ЖИТТІ ТА ТВОРЧОСТІ
МИХАЙЛА БУЛГАКОВА 52

Руслана МІНЕНКО

ПСИХОБІОГРАФІЧНИЙ РОМАН
«ТРОЯНДА РИТУАЛЬНОГО БОЛЮ»
С. ПРОЦЮКА: ІСТОРІЯ МАЛЕНЬКОГО
БІЛОГО ХЛОПЧИКА 55

Оксана НАУМЕНКО

ИСТОРИЯ СОЗДАНИЯ РОМАНОВ
«АННА КАРЕНИНА» И «ГОСПОЖА
БОВАРИ»; ЭСТЕТИЧЕСКИЕ ВЗГЛЯДЫ
ПИСАТЕЛЕЙ 59

Анастасія ПЕЦЫК

«ДАМА С СОБАЧКОЙ»: ЧЕХОВСКИЕ
ДОН ЖУАНЫ 63

Ірена РОМАНУХА

ГЁТЕ И МАСОНСТВО 66

Александра САНДАЛЮК

АЛЕКСАНДР БЛОК, КАК ПАТТЕРН И
ИДЕАЛ В ТВОРЧЕСТВЕ ИГОРЯ
ЖИВАГИНА 70

Алина СЕМЕНЮК

ТЕМА ЛЮБВИ И ТВОРЧЕСТВА В
РОМАНЕ М. А. БУЛГАКОВА
«МАСТЕР И МАРГАРИТА» 74

МОВОЗНАВЧІ

ОБРІЇ

Дар'я Мельничук

РЕЧЕВОЕ МАНИПУЛИВАНІЕ:
УПАКОВОЧНЫЙ ДИСКУРС 77

Татьяна НИКИШОВА

СРЕДСТВА ВЫРАЖЕНИЯ ОЦЕНКИ
В РУССКОЯЗЫЧНОЙ ПРОЗЕ
Т. Г. ШЕВЧЕНКО 81

Світлана САМІЙЛИК

ЗІСТАВЛЕННЯ АСОЦІАТИВНИХ
ПОЛІВ УКРАЇНСЬКИХ ТА
АНГЛІЙСЬКИХ ЛЕКСЕМ НА
ПОЗНАЧЕННЯ ОСВІТНІХ ПОНЯТЬ ... 85

Анна ТАРАСЮК

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧЕСКИЕ
ПАРАЛЛЕЛИ НАЗВАНИЙ РАСТЕНИЙ
В РУССКОМ И АНГЛИЙСКОМ
ЯЗЫКАХ 89

Наталія ЯКИМЕЦ

СЛОЖНОСТЬ И
НЕОДНОЗНАЧНОСТЬ ЯВЛЕНИЯ
«КОННОТАЦИЯ» 93

СОБОР МУЗ:

ПОЕТИЧНА СТОРІНКА

<i>Олександр ВИШНІВСЬКИЙ</i>	97
<i>Ірина БАБАЯН</i>	98
<i>Ольга ГАВРИЛОВА</i>	99
<i>Юліана КАЦЕМБА</i>	100
<i>Олена КОВАЛЬЧУК</i>	102
<i>Дар'янна КРУТОГОЛОВА</i>	103
<i>Ірина КУХАРЕЦЬ</i>	104
<i>Ілона ЛОГУНОВА</i>	105
<i>Лілія МАСАН</i>	106
<i>Ксенія МУЗИЧЕНКО</i>	107
<i>Альона НОВАКІВСЬКА</i>	108
<i>Кристіна ПОЛІЩУК</i>	109
<i>Оксана ПОЙДА</i>	110
<i>Яна РИБАНЮК</i>	111
<i>Лариса САВЧУК</i>	112

<i>Наталія СЕМЕНЧУК</i>	113
<i>Віра СМОЛЯР</i>	114
<i>Яна СТАВСЬКА</i>	115
<i>Марина СУПРУНЕНКО</i>	116
<i>Тетяна ТИЩУК</i>	117
<i>Володимир ЦЬОПИЧ</i>	118
<i>Тарас ЧУМАК</i>	119
<i>Марія ШОМКО</i>	120
<i>Надія ШАНЮК</i>	121
<i>Леся ЯНЧЕВСЬКА</i>	122

VPowerN

Володимир ШИНКАРУК

МИКОЛА КАВЕЦЬКИЙ:
«Я прийшов із світанків» 123

Микола КАВЕЦЬКИЙ

Поезії 126

Марія САМОЛЮК

МОЛОДЫЕ, ПЕРСПЕКТИВНЫЕ И
НЕМНОГО НАИВНЫЕ...
ПРОФИЛЬ И АНФАС 15 ГРУППЫ 128

Юліана КАЦЕМБА

ВІКТОРІЯ БІЛЯВСЬКА:
НА КАФЕДРІ ТА ПОЗА НЕЮ 132

ЮВІЛЕЇ

<i>Галина Іванівна СОБОЛЕВСЬКА</i>	137
<i>Антон Михайлович ЛІСОВСЬКИЙ</i> ...	138
<i>Петро Васильович БІЛОУС</i>	139
<i>Людмила Петрівна ПІДЛУЖНА</i>	140
<i>Семен Іларіонович ЛОСЄВ</i>	141
<i>Яків Феліксович РИВКІС</i>	142
<i>Павло Карпович СЕРБІН</i>	143

ХРОНІКА КАФЕДРИ

теорії та історії світової літератури ІФЖ
ЖДУ ім. І. Франка 2013 – 2014 н. р. 144

**ОБРАЗ РУІН В «МЕМУАРАХ ІЗ ЖИТТЯ»
ЄВИ ФЕЛІНСЬКОЇ**

На прикладі «Мемуарів із життя» Є. Фелінської у статті проаналізовані просторові характеристики минулого, в яких часові антиномії вільні від хронологічної мотивації, а логіка фабульної побудови сюжету розвивалася під впливом асоціацій і фантазій у світлих тонах меланхолійних рефлексій, що характеризує особливості функціонування романтизму в польськомовній літературі Правобережної України першої половини XIX ст.

Історичний простір Правобережної України першої половини XIX ст. був джерелом натхнення і предметом ретроспективного осмислення в численних мемуаристичних творах польських художників слова, серед яких особливе місце належить «Мемуарам з життя» (1856 – 1859) Є. Фелінської. Пізнання загадок давніх часів, їхні сліди, історія руїн і меланхолійні рефлексії, пов'язані з минулим, займають в спогадах мемуаристів по відношенню до інших типів ретроспективної пам'яті одне з провідних місць.

Проблема руїн як об'єкт філософського осмислення з'являється в працях багатьох вчених різних епох, серед яких Платон, Лукрецій, св. Августин. Д. Дідро, ґрунтуючись на загальновідомій концепції руїн неоплатоніків в праці «Салон 1767 р.» говорив: «Думки, які в мені пробуджують руїни, – величні. Все піддається знищенню, все гине, все проходить: тільки світ залишається, тільки час біжить. Яким же старим є світ! Він крокує між двома вічностями» [3, с. 107]. Співзвучні й думки Гегеля, який борючись з романтичною ідеалізацією руїн, відмовляється від їх вихваляння як джерела піднесеного. Руїни, на думку філософа, не заслуговують на естетичну увагу. Навпаки, замість фіксування як об'єкта споглядання, бажано стерти їх з поверхні землі, оскільки вони викликають неправдиве преклоніння перед минулим. Його оцінні орієнтири лежать в майбутньому, а не у минулому, і з цієї точки зору руїни з'являються тільки як перешкода діалектичному прогресу.

Романтики роблять з руїн своєрідне переживання для цілого покоління. Вони розглядають себе як генерацію, що прийшла надто пізно, яка стоїть перед вже розбитою реальністю. Мемуаристи епохи романтизму на руїнах не лише мріють і роздумують, але і пізнаючи те, що в ній представлено безпосередньо, і те, що через неї як особливий знак виражається, розширюють межі власного пізнання. Руїна стає місцем ініціації або ж паломництва, метою якого є пізнання минулого. Я. Кам'юнка-Страшакова зазначає, що «зацікавлення замками і фортецями є не випадковим <...>, навіть у XIX ст., коли ще не були зруйновані, вони вже трактувалися не як житлові будинки, а як світські

реліквії та об'єкти культу» [6, с. 54]. Подорож до таких місць була уроком історії та патріотизму, що пробуджувала відповідні піднесені почуття, а це дозволяє говорити про причини появи авторських рефлексій.

У «Мемуарах із життя» Є. Фелінської меланхолія і ностальгічні рефлексії руйн села Цепцевичів, колись власності Т. Урбановського, пов'язані із залишками маєтку, які символізують руйнування і занепадницькі настрої усієї епохи в цілому. «Усіма покинутий палац <...> довгий час був порожній, сумний, покалічений і обідраний, виставлений на здобич кожного, хто хотів розібрати його частинами. Через декілька років він зовсім обрушився <...>, а жменя порослих зіллям руйн залишилися єдиним свідком давньої розкоші і короткого життя цієї прекрасної будови. Я в'їхала в Цепцевичі із захопленням, а виїхала з сумними враженнями, подібну невеселу історію я бачила не раз в нашому суспільстві. Усупереч блиску розкошів і забав, була це дуже трагічна <...>, епоха дезорганізації, метою якої було сіяти розлад, знищувати і вбивати все, як в матеріальному, так і в моральному плані» [5, с. 292–293]. Центральним концептом в парадигмі значень образу руйни в Цепцевичах виступає думка про витікання і безповоротність часу в загальноцивілізаційному масштабі. Однією з характерних стилізованих рис текстів Є. Фелінської є дагеротипна образність, яка досягається введенням в композицію тексту пейзажних елементів.

У ретроспективну оптику мемуарів Є. Фелінської потрапляє і містечко Олика. Автор створює об'ємний багаторівневий образ, який формується на основі історичного екскурсу: «Я в'їхала в місто, повністю зайнята думками про славних предків династії Радзивіллів, про короля, який тут гостював» [5, с. 219]. Далі оповідання переходить в умовно теперішній час, пов'язаний з ностальгічними рефлексіями меланхолією руйн, викликаних когнітивним дисонансом: «Мені здавалося, що я повинна обов'язково побачити сліди нашого прекрасного минулого, – але я, на жаль, помітила тільки брудних людей, що снують вулицями, а вдалині виднілися стіни замку і чорний орел над головними воротами» [5, с. 219]. Наявна ієрархія образів, що починається з номінування за єдиною узагальнювально-атрибутивною домінантою «брудні», з підкресленням хаотичного, тобто безцільного руху – що «снують». Звертаючись до зображення локусу замкових стін, автор підвищує міру градації, переходить рису, що відділяє сьогодення від минувшини, і звертається до символів, що втілюють духовні ціннісні орієнтири усієї нації. Центральним концептом і вершиною ієрархії є репер чорного орла, існуючого в надвременном ідеальному для автора умовно минулому просторі.

Характерною рисою у відтворенні шляхетських резиденцій в мемуаристичних текстах Є. Фелінської стали ностальгічні рефлексії: представлені образи залишилися єдиними, в розумінні письменниці, свідками славного минулого, параметри функціонування якого були ідеальними для світогляду автора.

Складовими елементами рустикального простору Дубна стали «мури», «покинуті замки» [4, с. 362], які ще пам'ятали славетні контракти, куди з'їжджалося кілька провінцій. Локуси мурів та замків

доповнюються фрагментарним екскурсом в славетне минуле цієї резиденції. Початковим елементом пейзажного зображення став екскурс в минуле, часи заснування й найкращі роки цієї резиденції: «Острог – колись столиця князів, які взяли від нього своє ім'я, а вчинками й могутністю у славили його, тепер маєток став власність Яблоновських» [4, с. 362]. Наступним кроком стає багатовекторна авторська оцінка, що включає в себе практичний – «зручне розташування», естетичний – «красиві», та ціннісний рівні – «не за один день зведені будинки, які змогли наперекір обставинам, часу й недбальству пізніших поколінь зберегти сліди своєї давньої величі» [4, с. 362]. Власне, на подібний підхід в організації простору звернув увагу Р. Радишевський, коли писав: «Характерною рисою українського пейзажу, естетичною домінантою якого є „краса“, а водночас і образу України <...> в цілому, є зустріч казково-фантастичних елементів з жорстокими реаліями дійсності, стаючи таким чином символом сполучення фантастичного й реального, минулого й майбутнього» [4, с. 11]. Третій рівень сприйняття стає поштовхом для розгорнуто-образних авторських рефлексій, центральним образом яких стає переосмислена постать старої людини: «Це старець, марнотратні внуки якого розтринькали все майно, хоча й убогий, але очі блищать такою сміливістю, а на обличчі осіла така могутність душі, що потрібно прихилити чоло перед цією постаттю, яка хоч і вкрита шатами бідності, але однак вимагає пошани» [4, с. 362]. У фрагменті ціннісна складова є домінантною, що сприяє підсиленню читацької уваги до проблеми, яка гостро постає в авторській інтерпретації. Як зазначає В. Єршов: «Поетичною особливістю структуривання художнього простору Є. Фелінської є тільки їй властиве органічне поєднання часу й місця, минувшини й сьогодення, події й особистості» [1, с. 478]. У фрагменті ціннісна складова є домінантною, що сприяє посиленню читацької уваги до проблеми, яка гостро з'являється в авторській інтерпретації.

У художньому просторі «Мемуарів з життя» ідеалом світоглядної системи Є. Фелінської є старошляхетское минуле. Руїни, які символізують і втілюють минуле, відтворювалися автором в контексті урбаністичного простору – замок, фортеця, зруйноване городище, стають відправною точкою для історичних екскурсів, характерною рисою яких були розгорнуті ностальгічно-меланхолійні рефлексії.

Для мемуаристических текстів Є. Фелінської більшою мірою характерні акценти, зроблені на існуванні елементів в умовно нинішньому просторі. Одній із стильових рис тексту автора є дагеротипна образність, яка досягається введенням в композицію тексту пейзажних концептів, які є досить нехарактерними і нетиповими локусом мемуаристичного тексту. Такий підхід в організації мемуаризованого простору дозволяє говорити про виняткову оригінальність стилю письменниці, яка, як тонкий обсерватор, номінує і акцентує об'єкти предметного світу.

**V. Билявская. Образ руин в «Мемуарах из жизни»
Евы Фелинской.**

На примере «Мемуаров из жизни» Е. Фелинской в статье проанализированные пространственные характеристики прошлого, в которых часовые антиномии свободны от хронологической мотивации, а логика фабульного построения сюжета развивалась под воздействием ассоциаций и фантазий в светлых тонах меланхолических рефлексий, что характеризует особенности функционирования романтизма в польскоязычной литературе Правобережной Украины 1-й пол. XIX ст.

**V. Bilyavska. Character of ruins in «Memoirs from life»
of Eva Felinska.**

In the articles on the example of «Life Memoirs» of E. Felinska, temporally-spatial descriptions of the past, where the antinomy of time is free of chronologic motivation, are analysed, and the logic of story plot construction has developed under the influence of the associations and fantasies, that are covered in light tones of melancholy reflections, which characterizes the features of romanticism functioning in Polish literature of Right-bank Ukraine of the first half of XIX century.

Список використаної літератури

1. Єршов В. Польська мемуаристична література Правобережної України доби романтизму. – Житомир : Полісся, 2010. – 454 с.
2. Радишевський Р. Українські контексти Юліуша Словацького // Київські полоністичні студії. – Т XV. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2009. – С. 10–18.
3. Diderot D. Salon 1767 r. // Teoretycy, artyści i krytycy o sztuce 1700 – 1870 / wybór, przedm. i komentarze E. Grabska, M. Poprzęcka. – Warszawa : Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1974. – 571 s.
4. Felińska E. Pamiętniki z życia Ewy Felińskiej. Seria II. – T. 1. – Wilno : Nakładem i drukiem J. Zawadzkiego, 1858. – 467 s.
5. Felińska E. Pamiętniki z życia Ewy Felińskiej. Seria II. – T. 2. – Wilno : Nakładem i drukiem J. Zawadzkiego, 1859. – 416 s.
6. Kamionka-Straszakowa J. Do ziemi naszej. Podróże romantyków. – Kraków : Wydawnictwo Literackie, 1988. – 540 s.

